B.

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA [*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,

sniegti 2010. gada 6. jūlijā [1]

1. Šajā lietā rodas jautājums par Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm [2] interpretāciju saistībā ar izsniegšanas valstī aizmuguriski pieņemtu nolēmumu izpildi. Beļģijas *Cour constitutionnelle* [Konstitucionālā tiesa] būtībā vaicā, vai izpildes valsts tiesu iestādēm aizmuguriski notiesāta persona jānodod, uzskatot lūgumu vai nu par apcietināšanas orderi kriminālvajāšanai, vai par orderi soda izpildei. Uzskatīšanai par vienu vai otru ir izšķiroša nozīme, jo saskaņā ar minētā pamatlēmuma redakciju viena veida ordera gadījumā ir pieļauts, ka izpildes valsts nodošanu pakārto nosacījumam par personas vēlāku atgriešanu attiecīgā soda izciešanai minētajā valstī, kas otra gadījumā savukārt nebūtu uzskatāms par pieļautu.

I — Atbilstošais tiesiskais regulējums

A — *Savienības tiesības*

2. Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (turpmāk tekstā — "Pamatlēmums") preambulā ir uzsvērts minētā tiesību akta mērķis, kā arī pamattiesību aizsardzības nodrošināšanas svarīgums:

"(5) Eiropas Savienībai nospraustais mērķis kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu liek atcelt izdošanu starp dalībvalstīm un to aizstāt ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm. Ieviešot jaunu, vienkāršotu sistēmu, saskaņā ar kuru notiesātas vai aizdomās turētas personas nodod sodu izpildei vai kriminālvajāšanai, būs iespējams izvairīties no sarežģītības un iespējamās kavēšanās, kas piemīt pastāvošajām izdošanas procedūrām. Tradicionālās sadarbības attiecības, kas līdz šim pārsvarā pastāvēja starp dalībvalstīm, ir jāaizvieto ar sistēmu, kura brīvības, drošības un tiesiskuma telpā paredz brīvu tiesu nolēmumu apriti kriminālietās un kas attiecas gan uz procesuālajiem, gan uz galīgajiem nolēmumiem.

[..]

1 — Oriģinālvaloda — spāņu.

2 — Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums (OV L 190, 1. lpp.).

(10) Eiropas apcietināšanas ordera mehānisms [mehānisma] pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti 6. panta 1. punktā Līgumā par Eiropas Savienību, ko konstatē Padome, ievērojot minētā līguma 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā.

ka šīs personas stāvokli varētu pasliktināt kāda no šiem iemesliem dēļ. Šis pamatlēmums dalībvalstīm neliedz piemērot to konstitucionālos noteikumus attiecībā uz taisnīgu tiesu, biedrošanās tiesībām, preses brīvību un vārda brīvību citos masu informācijas līdzekļos."

3. Pamatlēmuma 1. pantā ir definēts Eiropas apcietināšanas orderis un vēlreiz norādīts, ka ir svarīgi nodrošināt personu, attiecībā uz kurām to izsniedz, pamattiesības:

[..]

"1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto [meklēto] personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

(12) Šajā pamatlēmumā ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību un atspoguļoti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, īpaši tās VI nodaļā. Neko šajā pamatlēmumā nevar interpretēt kā aizliegumu atteikt tādas personas nodošanu, par kuru izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, ir iemesls domāt, ka minētais apcietināšanas orderis ir izsniegts, lai veiktu personas vajāšanu vai sodīšanu tās dzimuma, rases, reliģijas, nacionālās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas, politisko uzskatu vai seksuālās orientācijas dēļ, vai

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.

3. Šis pamatlēmums [ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību."

4. Pamatlēmuma 4. pantā ir noteikti izpildes dalībvalsts tiesas rīcībā esošie fakultatīvie neizpildīšanas pamati, kuru starpā īpaši norādams uz 6. punktā paredzēto:

"Izpildes tiesu iestāde var atteikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildīšanu:

[..]

6. Ja Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa izpildei, ja pieprasītā [meklētā] persona paliek [dzīvo] izpildes dalībvalstī, ir izpildes dalībvalsts pilsonis vai rezidents un šī valsts apņemas izpildīt spriedumu vai piespiedu līdzekli [drošības līdzekli] saskaņā ar tās tiesību aktiem; [..]."

5. Pamatlēmuma 5. pantā ir paredzētas garantijas, kuras ir jāievēro izsniegšanas valstij un kuru nenodrošināšana var būt pamats nodošanas atteikumam. Saistībā ar šo tiesvedību īpaša uzmanība jāpievērš garantijai attiecībā uz aizmuguriski taisītiem spriedumiem, kuras būtība ir izklāstīta šādi:

"Izpildes dalībvalsts tiesībās var noteikt, ka izpildes tiesu iestāde izpilda Eiropas apcietināšanas orderi ar šādiem nosacījumiem:

1. Ja Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts, lai izpildītu sodu vai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, kas piespriests aizmuguriski, un ja pavēste nav tikusi tieši izsniegta attiecīgajai personai vai ja tā citādi nav informēta par tiesas sēdes vietu un laiku un tāpēc nolēmums pieņemts aizmuguriski, tad nodošanu var pakļaut [pakārtot] nosacījumam, ka izsniegšanas tiesu iestāde sniedz garantijas, ko uzskata par pietiekamām, lai garantētu personai, par kuru izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ka tai būs iespēja lūgt lietas atkārtotu iztiesāšanu izsniegšanas dalībvalstī un ka tā tiks tiesāta klātienē;

[..]

3. Ja persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis tās kriminālvajāšanai, ir izpildes dalībvalsts pilsonis vai rezidents, tad nodošanu var pakļaut [pakārtot] nosacījumam, ka personu pēc tās nopratināšanas nogādā atpakaļ izpildes dalībvalstī, lai [tā tajā] izciestu brīvības atņemšanas sodu vai piespiedu līdzekli [tai tiktu piemērots ar brīvības atņemšanu saistītais drošības līdzeklis], kas tai piespriests izsniegšanas dalībvalstī."

B — *Valsts tiesības*

6. Beļģijas Karaliste Pamatlēmumu ir transponējusi ar 2003. gada 19. decembra Likumu par Eiropas apcietināšanas orderi, kura priekšmets ir noteikts tā 2. panta 3. punktā:

"Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, kuru pieņēmusi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts kompetenta tiesu iestāde, saukta par izsniegšanas tiesu iestādi, lai kādas citas dalībvalsts tiesu iestāde, saukta par izpildes tiesu iestādi, apcietinātu un nodotu meklēto personu vai nu kriminālvajāšanai, vai brīvības atņemšanas soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai."

7. Likuma 4. pantā ir paredzēts uz pamattiesību aizsardzību balstīts neizpildīšanas pamats, nosakot:

"Eiropas apcietināšanas ordera izpildi atsaka šādos gadījumos:

[..]

5) ja ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka, izpildot Eiropas apcietināšanas orderi, tiks aizskartas attiecīgās personas Līguma par Eiropas Savienību 6. pantā paredzētās pamattiesības."

8. Kā viens no fakultatīvajiem neizpildīšanas pamatiem likuma 6. pantā tostarp ir noteikts šāds:

"Izpildi drīkst atteikt šādos gadījumos:

[..]

4) ja Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts soda izpildei vai drošības līdzekļa piemērošanai gadījumā, kad attiecīgā persona ir Beļģijas pilsonis vai dzīvo Beļģijā un Beļģijas kompetentās iestādes apņemas izpildīt šo sodu vai piemērot šo drošības līdzekli saskaņā ar Beļģijas tiesisko regulējumu;

[..]."

9. Kārtība, kādā veicama nogādāšana atpakaļ izpildes valstī, ir noteikta 1990. gada 23. maija Likuma par notiesāto personu nodošanu starp valstīm, nosacīti notiesāto personu vai nosacīti atbrīvoto personu uzraudzības pārņemšanu un nodošanu, kā arī brīvības atņemšanas sodu izpildes un ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekļu piemērošanas pārņemšanu un nodošanu 18. panta 2. punktā, kurā ir noteikts:

"Saskaņā ar 2003. gada 19. decembra Likuma par Eiropas apcietināšanas orderi 6. panta

4. punktu pieņemta tiesas nolēmuma rezultātā tiek pārņemta šajā tiesas nolēmumā norādītā brīvības atņemšanas soda izpilde vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošana. Brīvības atņemšanas sodu izpilda vai ar brīvības atņemšanas saistītu drošības līdzekli piemēro saskaņā ar šā likuma noteikumiem."

10. 1990. gada 23. maija likuma 18. pants ir iekļauts VI nodaļā ar virsrakstu "Ārvalstīs piespriestu brīvības atņemšanas sodu izpilde un ar brīvības atņemšanu saistītu piespiedu līdzekļu piemērošana Beļģijā". Tas ir skatāms kopā ar šā paša likuma 25. pantu, kurā ir noteikts:

"V un VI nodaļas noteikumi nav piemērojami aizmuguriski taisītiem notiesājošiem nolēmumiem krimināllietās, izņemot 18. panta 2. [punktā] noteiktos gadījumus, kad aizmuguriski taisītais notiesājošais nolēmums ir ieguvis *res judicata* spēku."

11. 1990. gada 23. maija likuma 25. pantā tiek liegts 2003. gada likuma 6. panta 4. punktu piemērot tāda Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procedūrai, kas izsniegts tāda aizmuguriski piespriesta soda izpildei, kuru notiesātais vēl var pārsūdzēt un nav no šīs iespējas atteicies.

12. Jautājumā par garantijām, kuras jāievēro izsniegšanas valstij, minētajā 2003. gada likumā Beļģijas likumdevējs noteica šādi:

"Ja Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts, lai izpildītu sodu vai piemērotu drošības līdzekli, kas piespriesti aizmuguriski, un ja attiecīgā persona ar pavēsti nav personiski uzaicināta piedalīties vai kā citādi informēta par tiesas sēdes laiku un vietu un tāpēc nolēmums pieņemts aizmuguriski, tad nodošanu var pakārtot nosacījumam, ka izsniegšanas tiesu iestāde sniedz garantijas, ko uzskata par pietiekamām, lai nodrošinātu personai, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ka tai būs iespēja lūgt lietas atkārtotu iztiesāšanu izsniegšanas valstī un tikt tiesātai klātienē.

Par pietiekamām garantijām pirmās daļas izpratnē uzskatāma tāda noteikuma esamība izsniegšanas valsts tiesībās, kurš paredz pārsūdzības iespēju un norāda šīs pārsūdzības iespējas izmantošanas nosacījumus, no kuriem izriet, ka persona tos varēs faktiski izmantot."

13. 2003. gada likuma 8. pantā ir ietverts noteikums par nosacītu nodošanu, kuru piemēro attiecībā uz apcietināšanas orderiem kriminālvajāšanai:

"Ja persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis kriminālvajāšanai, ir Beļģijas pilsonis vai dzīvo Beļģijā, tad nodošanu var pakārtot nosacijumam, ka personu pēc viņas tiesāšanas nogādā atpakaļ izpildes dalībvalstī, lai viņa tajā izciestu brīvības

atņemšanas sodu vai viņai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistīto drošības līdzekli, kas viņai piespriesti izsniegšanas valstī."

II — Fakti un tiesvedība Beļģijas tiesās

14. 2000. gada jūnijā Bukarestes tiesa Rumānijas pilsoni *I.B.* sodīja ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem par noziedzīgu nodarījumu saistībā ar nelikumīgām darbībām ar kodolvielām un radioaktīvajām vielām. Tika nolemts, ka 2001. gada aprīlī apelācijas instancē apstiprinātais spriedums ir izpildāms, nododot policijas uzraudzībā. 2002. gada 15. janvārī Rumānijas Augstākā tiesa atstāja spēkā *I.B.* piespriesto sodu, bet noteica, ka šis sods izciešams ieslodzījumā. Augstākās tiesas nolēmums tika pieņemts aizmuguriski, neinformējot *I.B.* personiski nedz par tiesas sēdes, kurā tika taisīts spriedums, laiku, nedz par tās vietu.

15. *I.B.* uzskata, ka secīgie tiesu lēmumi esot pieņemti, nopietni pārkāpjot procesuālās garantijas. *I.B.* apgalvo, ka šā apstākļa dēļ viņš esot bijis spiests bēgt no savas valsts un iekārtoties uz dzīvi Beļģijā, kurā viņš ir līdz šim pastāvīgi dzīvojis, un viņam piespriestais sods neesot ticis izpildīts.

16. 2006. gada 14. februārī *I.B.* no Beļģijas iestādēm saņēma atļauju uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus. Turklāt lietas materiālos ir norādīts, ka kopš 2002. gada *I.B.* ar savu dzīvesbiedri un saviem trīs bērniem dzīvo Beļģijā. Prejudiciālā nolēmuma lūgumā ir norādīts, ka *I.B.* dzīvesbiedre ir Beļģijā reģistrēta pašnodarbināta persona.

17. 2007. gada 11. decembrī Beļģijas policija *I.B.* aizturēja un saskaņā ar Interpola 2006. gada 10. februārī izsniegtu orderi ievietoja ieslodzījuma vietā. Orderis bija paredzēts, lai *I.B.* apcietinātu un nodotu Rumānijai iepriekš minētā šās valsts Augstākā tiesas sprieduma izpildīšanai. Pēc tam, kad viņu nopratināja izmeklēšanas tiesnesis, 12. decembrī *I.B.* tika nosacīti atbrīvots līdz galīga lēmuma pieņemšanai jautājumā par viņa nodošanu.

18. 2007. gada 13. decembrī Bukarestes tiesa attiecībā uz *I.B.* izsniedza Eiropas apcietināšanas orderi, lai izpildītu viņam Rumānijā uz četriem gadiem piespriesto brīvības atņemšanas sodu.

19. 2007. gada 19. decembrī *I.B.* iesniedza *Office des étrangers* [Ārvalstnieku birojam] lūgumu piešķirt viņam bēgļa statusu, kurš tika apmierināts 2008. gada 11. martā. Tomēr tā paša gada 7. jūlijā *Commissariat général*

aux réfugiés et aux apatrides [Bēgļu un bezvalstnieku ģenerālkomisariāts] viņa lūgumu noraidīja. Šo pēdējo lēmumu *I.B.* pārsūdzēja *Conseil d'État* [Valsts Padomē], un lieta pašreiz atrodas izspriešanā.

20. 2008. gada 29. februārī Beļģijas prokuratūra lūdza Niveles pirmās instances tiesu [*Tribunal de première instance de Nivelles*] izpildīt Rumānijas tiesas izdoto apcietināšanas orderi. 2008. gada 22. jūlijā tiesa atzina, ka orderis atbilst visām likumā noteiktajām prasībām. Tomēr tika norādīts, ka nodošana ir pamatota ar mērķi izpildīt aizmuguriski pieņemtu tiesas nolēmumu, kurš vēl nav galīgs. Ievērojot šos apstākļus, tiesa konstatēja, ka saskaņā ar Rumānijas procesuālajām tiesībām tādēļ, ka *I.B.* ir notiesāts aizmuguriski, viņam ir tiesības tikt tiesātam no jauna tiesā, kura izskatīja lietu pirmajā instancē.

21. Niveles pirmās instances tiesai radās šaubas jautājumā par to, kā kvalificējams Rumānijas tiesas izdotais apcietināšanas orderis. No vienas puses, to varētu uzskatīt par orderi konkrēti 2002. gadā piespriestā un vēlāk Rumānijas Augstākās tiesas apstiprinātā soda izpildei. No otras puses, tā kā *I.B.* ir tiesības tikt tiesātam no jauna tāpēc, ka viņš ir notiesāts aizmuguriski, lūgumu varētu uzskatīt par orderi kriminālvajāšanai. Izvēlei starp vienu vai otru kvalifikāciju ir nozīmīgas sekas, proti, ja tas ir orderis soda izpildei, *I.B.* nevarētu lūgt tā izpildi Beļģijā, jo tā nav galīga nolēmuma izpilde; turpretim, ja tas ir orderis kriminālvajāšanai, Beļģijas iestādes varētu nodošanu pakārtot nosacījumam, ka *I.B.* vēlāk tiktu nogādāts atpakaļ savas dzīvesvietas valstī Beļģijā.

22. Tiesa to uzskatīja par orderi soda izpildei un tādēļ nerada nevienu tiesisku pamatojumu, lai izpildi atteiktu vai pakārtotu nosacījumam par vēlāku nogādāšanu atpakaļ.

23. Šīs no Beļģijas likuma sistēmiskas interpretācijas izrietošās šaubas ir pamatā jautājumam par neatbilstību konstitūcijai, kuru Niveles pirmās instances tiesa ir uzdevusi *Cour constitutionnelle* un kurš ir formulēts šādi:

"Vai 2003. gada 19. decembra Likuma par Eiropas apcietināšanas orderi 8. pants, kurš interpretējams tādējādi, ka tas ir piemērojams vienīgi tādam Eiropas apcietināšanas orderim, kurš izsniegts kriminālvajāšanai, nevis brīvības atņemšanu soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai, ir pretrunā Konstitūcijas 10. un 11. pantam tāpēc, ka ar to netiek pieļauts, ka, ja personai, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis aizmuguriski piespriesta soda izpildei, ir Beļģijas pilsonība vai viņa dzīvo Beļģijā, tad šādas personas nodošanu pakārto nosacījumam, ka pēc tam, kad šī persona ir minēto nolēmumu pārsūdzējusi un viņas lieta ir iztiesāta atkārtoti, attiecībā uz ko šī ordera izsniegšanas tiesu iestāde ir sniegusi saskaņā ar minētā likuma 7. pantu

par pietiekamām uzskatītās garantijas, viņa tiek nogādāta atpakaļ Beļģijā viņai šī ordera izsniegšanas valstī piespriestā soda izciešanai vai drošības līdzekļa piemērošanai?"

24. *Cour constitutionnelle* secināja, ka jautājums ir par tēmu, kurai būtībā vajadzīga Pamatlēmuma interpretācija. Pēc lietas dalībnieku uzklausīšanas un minētā pieteikuma par atbilstību konstitūcijai izskatīšanas gaitā minētā tiesa nolēma lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

III — Tiesvedība Tiesā

25. 2009. gada 31. jūlijā Tiesas kancelejā tika saņemts *Cour constitutionnelle* lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

"1) Vai Eiropas apcietināšanas orderis, kas izsniegts tāda notiesājoša nolēmuma izpildei, kas pieņemts aizmuguriski, neinformējot notiesāto personu par tiesas sēdes vietu un laiku, un kuru šī persona vēl var pārsūdzēt, ir uzskatāms par apcietināšanas orderi kriminālvajāšanai Eiropas Savienības Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm 5. panta 3. punkta izpratnē, nevis par apcietināšanas orderi brīvības atņemšanas soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai šā paša pamatlēmuma 4. panta 6. punkta izpratnē?

2) Vai, ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts noliedzoši, šā paša pamatlēmuma 4. panta 6. punkts un 5. panta 3. punkts ir interpretējami tādējādi, ka saskaņā ar tiem dalībvalstīm nav atļauts personas, kuras dzīvesvieta atrodas to teritorijā un attiecībā uz kuru pirmajā jautājumā izklāstītajos apstākļos ir izsniegts apcietināšanas orderis brīvības atņemšanas soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai, nodošanu izsniegšanas valsts tiesu iestādēm pakārtot nosacījumam par to, ka šī persona ir nogādājama atpakaļ izpildes valstī, lai tajā izciestu tādu brīvības atņemšanas sodu vai lai tajā tai tiktu piemērots tāds ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, kuri attiecībā uz šo personu ir piespriesti izsniegšanas valstī ar galīgu nolēmumu?

3) Vai, ja uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, minētie panti ir pretrunā Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktam un konkrēti — vienlīdzības un diskriminācijas aizlieguma principam?

4) Vai, ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts noliedzoši, šā paša pamatlēmuma 3. un 4. pants ir interpretējami tādējādi, ka saskaņā ar tiem netiek pieļauts, ka dalībvalsts tiesu iestādes atsaka Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, ja ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka, to izpildot, tiktu aizskartas attiecīgās personas Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktā paredzētās pamattiesības?"

26. Rakstveida apsvērumus iesniedza *I.B.*, Beļģijas, Austrijas, Vācijas, Polijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Komisija un Padome.

27. 2010. gada 11. maijā tika rīkota tiesas sēde, kuras gaitā savus mutvārdu argumentus izklāstīja Beļģijas un Zviedrijas valdības, kā arī Komisija.

IV — Ievada vērtējums

28. Šajā lietā tiek vaicāts par Pamatlēmuma interpretāciju. *Cour constitutionnelle* uzsver, ka minēto pamatlēmumu var interpretēt tādējādi, ka kādā dalībvalstī aizmuguriski notiesātai personai var tikt liegta iespēja, ka viņas nodošanu izpildes valsts pakārto nosacījumam par vēlāku nogādāšanu atpakaļ soda izciešanai tās teritorijā.

29. Šāds secinājums izriet no interpretācijas, kas izklāstīta turpinājumā.

30. Pamatlēmuma 4. panta 6. punktā izpildes tiesu iestādei ir ļauts atteikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, ja tas izsniegšanas valstī ir izsniegts "brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa izpildei" un notiesātā persona ir izpildes valsts pilsonis, rezidents vai iedzīvotājs. Minētajā gadījumā, ja izpildes valsts apņemas pati izpildīt sodu vai piemērot piespiedu līdzekli, par ordera izpildi atbildīgā tiesa var atteikt tā izpildi. Izsakoties Pamatlēmuma vārdiem, tas ir "fakultatīvas [fakultatīvs] neizpildīšanas pamats".

31. Savukārt 5. pantā ir paredzēta virkne garantiju, kuras izsniegšanas tiesām jāievēro, ja tās vēlas, lai to nolēmumi tiktu izpildīti atbilstoši Pamatlēmumā noteiktajām procedūrām. Citu starpā īpašas uzmanības vērta ir 1. punktā paredzētā garantija, saskaņā ar kuru nodošanu ļauts pakārtot nosacījumam, ja gadījumā, kad notiesājošs spriedums ir taisīts, nepiedaloties apsūdzētajam, nav garantiju, kas nodrošinātu, ka personai, attiecībā uz kuru ir izsniegts orderis, būs iespēja lūgt

lietas atkārtotu iztiesāšanu [3]. Turklāt 3. punktā tiek piebilsts, ka nodošanu var pakārtot nosacījumam arī tad, ja apcietināšanas ordera [izpilde] tiek lūgta kriminālvajāšanai un attiecīgā persona ir izpildes valsts pilsonis vai rezidents. Šajā gadījumā nosacījums drīkst būt vienīgi par to, ka izsniegšanas valsts apņemas personu nogādāt atpakaļ izpildes valstī, lai tajā izciestu brīvības atņemšanas sodu vai viņai tiktu piemērots ar brīvības atņemšanu saistītais drošības līdzeklis, kas tai piespriesti izsniegšanas dalībvalstī.

32. Ievērojot iepriekš minēto, Pamatlēmums aizsargā, pirmkārt, personas, kuras ir izpildes valsts pilsoņi vai tajā dzīvo, lai saglabātu viņu saiknes ar noteiktu teritoriju. Galu galā tas ir noteikta veida apcietināšanas ordera izņēmums, kas ir pamatots ar vajadzību aizsargāt noteiktas saites, ar kurām persona ir emocionāli piesaistīta saviem tuvākajiem, un turklāt atvieglo viņas sociālo rehabilitāciju. Otrkārt, tiek aizsargāta arī persona, kura izsniegšanas valstī ir tikusi tiesāta aizmuguriski, ļaujot minēto personu nogādāt atpakaļ tikai tad, ja viņai tiek garantēta iespēja tikt tiesātai no jauna.

33. Tomēr, kā konstatējusi *Cour constitutionnelle*, šo abu mērķu apvienojums rada pretrunīgu iznākumu. Tā notiek tad, kad ir jāaizsargā kāds, uz kuru vienlaikus attiecas abi gadījumi. Tieši tā ir noticis ar *I.B.*, proti, Rumānijas pilsoni, kurš likumīgi dzīvo un ir izveidojis ģimenes vienību izpildes valstī Beļģijā, bet kuram jāatgriežas Rumānijā, lai izciestu aizmuguriski taisītu spriedumu, kura spēkā esamību viņš grasās apstrīdēt, pieprasot lietas atkārtotu iztiesāšanu, uz kuru viņam ir tiesības. Ievērojot iepriekš minēto, kāda veida orderi Rumānijas izsniegšanas iestādes īsti ir izsniegušas? Vai tas ir orderis soda izpildei vai orderis kriminālvajāšanai? Tas varētu būt pirmais no minētajiem, taču tādā gadījumā Beļģijas tiesām nedz Pamatlēmumā, nedz valsts tiesību aktos nebūtu paredzētas tiesības *I.B.* nodošanu pakārtot nosacījumam, ka viņš vēlāk tiktu nogādāts atpakaļ Beļģijā, lai tur izciestu savu sodu.

34. Tieši šī neiespēja, ka Beļģijas tiesas varētu nodošanu pakārtot nosacījumam par *I.B.* vēlāku atgriešanos soda izciešanai savas dzīvesvietas valstī, ir gan Niveles pirmās instances tiesas, gan *Cour constitutionnelle* apšaubītais iznākums.

3 — Jāatzīmē, ka šī tiesību norma ir atcelta un aizstāta ar jaunu 4.a pantu, kas ieviests ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, ar ko groza Pamatlēmumus 2002/584/TI, 2005/214/TI, 2006/783/TI, 2008/909/TI un 2008/947/TI, tādējādi stiprinot personu procesuālās tiesības un veicinot savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz aizmuguriskiem nolēmumiem (OV L 81, 24. lpp.).

V — Par pirmo un otro prejudiciālo jautājumu

35. Pirmajā jautājumā *Cour constitutionnelle* lūdz Tiesu noteikt, vai orderis tāda aizmugururiski taisīta nolēmuma izpildei, kura galīgums var tikt apšaubīts, izmantojot tiesības pieprasīt lietas atkārtotu iztiesāšanu, ir orderis soda izpildei vai orderis krimināl vajāšanai. Savukārt ar otro jautājumu ir vēlme noskaidrot, vai gadījumā, ja Rumānijas iestāžu izsniegtais orderis ir orderis soda izpildei, Niveles pirmās instances tiesai saskaņā ar Pamatlēmumu ir tiesības *I.B.* nodošanu pakārtot nosacījumam, ka viņš tiek nogādāts atpakaļ izpildes valstī, lai tajā izciestu brīvības atņemšanas sodu vai viņam piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, kas viņam izsniegšanas valstī piespriesti ar galīgu nolēmumu.

36. Lai arī abos jautājumos tiek vaicāts par ko šķietami atšķirīgu, uzskatu, ka uz tiem var atbildēt kopā. Kā izklāstīts turpinājumā, šīs lietas pamatjautājums ir par to, kā jāinterpretē Pamatlēmuma 4. panta 6. punkts un 5. panta 3. punkts, ja apcietināšanas orderi izmanto tādēļ, lai persona atgrieztos izsniegšanas valstī un tajā tiktu no jauna tiesāta. Ordera konkrētā kvalifikācija ir mazsvarīgāks jautājums, jo kā skaidrošu turpinājumā, Pamatlēmumu var tulkot tādējādi, ka iespēja izmantot minētajās tiesību normās paredzētās garantijas par nodošanas atteikumu vai tās pakārtošanu nosacījumiem personai tiek nodrošināta ikvienā gadījumā neatkarīgi no apcietināšanas ordera noformējuma.

37. Vispirms jāuzsver, ka Pamatlēmuma mērķis ir dalībvalstu starpā notiekošas daudzpusējas izdošanas kārtību aizstāt ar kārtību notiesāto vai aizdomās turēto personu nodošanai starp tiesu iestādēm sodu izpildei vai krimināl vajāšanai, kas ir balstīta uz savstarpējās atzīšanas principu [4]. Tādēļ Pamatlēmuma 1. panta 2. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāizpilda ikviens Eiropas apcietināšanas orderis, pamatojoties uz savstarpējās atzīšanas principu un saskaņā ar minētā pamatlēmuma noteikumiem.

38. Tiesa ir izmantojusi šo premisu, lai atzītu, ka jebkura valsts tiesību norma, kas ierobežo neizpildīšanas pamatus, "tikai pastiprina nodošanas sistēmu, kura ieviesta ar šo pamatlēmumu, lai nodrošinātu brīvības, drošības un tiesiskuma telpu" [5]. Proti, jo mazāka ir rīcības brīvība, ar kādu valsts likumdevēji apvelta savas tiesas, lai lemtu par apcietināšanas ordera neizpildi, jo stiprāka kļūst ar Pamatlēmumu ieviestā sadarbības sistēma. Izsakoties Tiesas vārdiem: "ierobežojot situācijas, kurās

4 — 2007. gada 3. maija spriedums lietā C-303/05 *Advocaten voor de Wereld* (Krājums, I-3633. lpp., 28. punkts).

5 — 2009. gada 6. oktobra spriedums lietā C-123/08 *Wolzenburg* (Krājums, I-9621. lpp., 58. punkts).

izpildes tiesu iestāde var atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, šādi [..] tikai atvieglo pieprasītās personas nodošanu saskaņā ar divpusējās atzīšanas principu, kurš ir noteikts Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 2. punktā, kas ir būtiska, ar šo lēmumu ieviesta norma" [6].

39. Tādēļ, iepazīstoties ar līdzšinējo trūcīgo judikatūru, secināms, ka gan Pamatlēmuma 4. pantā paredzētie fakultatīvie pamati, gan pieprasāmās garantijas, kas minētas tā 5. pantā, dalībvalstīm ir jāinterpretē šauri. Tādējādi nebūtu pieļaujama neviena tāda plaša interpretācija, kuras iznākumā tāds neizpildes nosacījums kā minētā 5. panta 3. punktā attiecībā uz orderiem kriminālvajāšanai paredzētais tiktu paplašināti attiecināts uz orderiem soda izpildei vai drošības līdzekļa piemērošanai.

40. Jo pārliecinošāku šo argumentu padara pati Pamatlēmuma 5. panta 1. punkta redakcija, kurā izpildes tiesai ir ļauts nodošanu pakārtot nosacījumam, ka aizmugurisk notiesātajam ir tiesības uz lietas atkārtotu iztiesāšanu. Šajā tiesību normā ir iemiesota Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra šajā jautājumā [7], un saskaņā ar to tādas personas kā *I.B.* garantijas par izpildītām tiktu uzskatītas tiktāl, ciktāl viņam tiek nodrošināta iespēja tikt tiesātam no jauna, taču ar visām garantijām.

41. Lai arī šādu interpretāciju autoritatīvi pamato tās ciešā atbilstība Pamatlēmuma redakcijai, nevaru tai piekrist. Gluži pretēji, uzskatu, ka no tiesībām izciest sodu savas dzīvesvietas valstī nevar paredzēt izņēmumu [pat] tad, ja tiek prasīta lietas atkārtota iztiesāšana.

42. Pirmkārt, jāuzsver, ka Tiesas judikatūrā nekad nav apgalvots, ka neizpildīšanas pamati un nosacītība, ko paredz Pamatlēmuma attiecīgi 4. un 5. pants, būtu jāinterpretē šauri. Drīzāk gan, gluži pretēji — spriedums

6 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Wolzenburg*, 59. punkts.

7 — Skat. tostarp 1984. gada 9. aprīļa spriedumu lietā *Goddi* pret Itāliju, 27. punkts; 1988. gada 26. maija spriedumu lietā *Ekbatani* pret Zviedriju, 25. punkts; 1992. gada 25. februāra spriedumu lietā *Pfeifer* un *Plankl* pret Austriju, 37. punkts; 1999. gada 21. janvāra spriedumu lietā *Van Geyseghem* pret Beļģiju, 34. punkts, un 2003. gada 23. novembra spriedumu lietā *Poitrimol* pret Franciju, 31. punkts.

lietā *Wolzenburg* ir ļoti skaidrs tieši dēļ nevēlēšanās uzspiest kādu noteiktu šo noteikumu interpretāciju, pat atzīstot, ka, "izpildot [tādu normu kā 4. pants], dalībvalstīm noteikti ir *zināma rīcības brīvība*" [8]. Tādējādi Tiesa ir ne vien vairījusies runāt par šauru interpretāciju, bet nav arī atzinusi, ka dalībvalstīm būtu plaša rīcības brīvība. Gluži pretēji — to rīcības brīvība ir "zināma", bet nebūt ne plaša.

43. Otrkārt, saistībā ar iepriekš minēto uzskatu, ka veicamajā Pamatlēmuma redakcijas un mērķu interpretācijā ir jāņem vērā visi šā tiesību akta mērķi. Lai arī savstarpēja atzīšana patiešām ir rīks, ar kuru stiprina drošības, brīvības un tiesiskuma telpu, ne mazāk droši zināms ir arī tas, ka tiesību un pamatbrīvību aizsardzība ir *prius*, kas leģitimē šīs telpas esamību un izvēršanos. Uz to ir atkārtoti norādīts Pamatlēmuma preambulas 10., 12., 13. un 14. apsvērumā, kā arī 1. panta 3. punktā. Tādēļ, lai arī 5. panta 1. punktā ir paredzēta garantija, kuru Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi attiecībā uz aizmuguriski taisītiem spriedumiem, vienlīdz jāuzsver, ka 4. panta 6. punktā un 5. panta 3. punktā ir atspoguļota arī prasība, kas paredzēta Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un minētās ar to saistītās tiesas judikatūrā [9]. Notiesātā tiesības izciest sodu vietā, kurā viņam ir personiskās un emocionālās saites, ir no Konvencijas 8. panta izrietoša garantija, kuru ir gribēts atspoguļot Pamatlēmumā. Turklāt izņēmumu mērķis ir arī "ļaut izpildes tiesu iestādei piešķirt īpašu nozīmi iespējai palielināt pieprasītās personas iespējas reintegrēties sabiedrībā pēc uzliktā soda beigām" [10], kas ir vērtība, kura dažās dalībvalstīs ir pats krimināltiesību mērķis [11].

44. Turklāt vajadzība Pamatlēmuma interpretēšanā ņemt vērā pamattiesības ir kļuvusi jo saistošāka kopš brīža, kad spēkā ir stājusies Pamattiesību harta, kuras 7. pantā ir noteiktas tiesības uz privātās un ģimenes

8 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Wolzenburg*, 61. punkts (izcēlums mans).

9 — Skat. tostarp ECT 1997. gada 26. septembra spriedumu lietā *Mehemi* pret Franciju, 1997-VI, 34. punkts; ECT 1998. gada 19. februāra spriedumu lietā *Dalia* pret Franciju, 1998-I, 52. punkts; ECT 2001. gada 2. jūlija spriedumu lietā *Boultif* pret Šveici, 2001-IX, 39., 41. un 46. punkts; 2001. gada 21. decembra spriedumu lietā *Sen* pret Nīderlandi, 40. punkts; 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā *Amrollahi* pret Dāniju, 33.–44. punkts, un 2003. gada 9. septembra spriedumu lietā *Slivenko* pret Lietuvu, 94. punkts.

10 — 2008. gada 17. jūlija spriedums lietā C-66/08 *Kozlowski* (Krājums, I-6041. lpp., 45. punkts) un iepriekš minētais spriedums lietā *Wolzenburg*, 62. punkts.

11 — Skat., piemēram, Itālijas Konstitūcijas 27. panta 3. punktu un Spānijas Konstitūcijas 25. panta 2. punktu.

dzīves neaizskaramību [12]. Līdzšinējā Tiesas judikatūra šajā jautājumā ir attiekusies visnotaļ konkrēti uz personu brīvu pārvietošanos, bet tajā nav tikušas tieši iztirzātas attiecības starp šīm pamattiesībām un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās. Šis rezultāts ir loģiski skaidrojams ar apstākli, ka spriedumi lietās *Kozlowski* un *Wolzenburg* ir taisīti pirms Hartas stāšanās spēkā. Tomēr kopš 2009. gada 1. decembra Pamatlēmuma 4. panta 6. punkta un 5. panta 3. punkta interpretācija jāveic, obligāti ņemot vērā minēto Hartas 7. pantu. Tādēļ šo secinājumu 38.–40. punktā izklāstīto šauro izpratni nevar atzīt par pareizu.

45. Treškārt, Eiropas likumdevēja gribu nevar interpretēt tādā veidā, ka tiek sasniegts ar tā noteiktajiem mērķiem nesaderīgs rezultāts. Ierosinu Tiesai nevis tulkot Pamatlēmumu saskanīgi ar tā mērķiem, bet gan drīzāk izvairīties to interpretēt *pretrunā* tiem. Ar šo secinājumu būtu jāatzīst, ka šaurā interpretācija, kura ir izklāstīta iepriekš (un kuru ierosinu noraidīt), būtu nesaderīga ne tikai ar Pamatlēmumu, bet arī ar pamattiesībām, kuras minētajā tiesību aktā paredzēts iemiesot.

46. Turklāt ar iepriekš izklāstītajiem argumentiem tiek pārliecinoši parādīts, ka Pamatlēmumā, tādos apstākļos kā šajā lietā esošie, īpaši neparedzot iespēju soda izpildei paredzēta ordera izpildīšanu pakārtot nosacījumam, netiek atspoguļots no skaidras un konkrētas politiskās gribas izrietošs tīšs likumdevēja lēmums. Uzskatu, ka drīzāk, gluži pretēji, šīs klusēšanas cēlonis ir nepilnīga likumdošanas tehnika, kuras trūkumus var un ir jāmēģina vērst interpretējot un bez vajadzības radīt jaunu neizpildīšanas pamatu.

47. Lai arī iepriekš manis veiktā interpretācija ļauj tieši atbildēt uz *Cour constitutionnelle* uzdoto jautājumu, nav noliedzams, ka ir zināma neskaidrība jautājumā par apcietināšanas ordera kvalifikāciju tādos apstākļos kā šajā lietā esošie. Šajā ziņā gan Beļģija, gan Polija ir apgalvojušas, ka orderis tāda aizmuguriski taisīta sprieduma, kurš ir pārsūdzams ārkārtas pārskatīšanas kārtībā, izpildei ir orderis krimināl vajāšanai Pamatlēmuma 5. panta 3. punkta izpratnē. Savukārt *I.B.*, Zviedrija,

12 — Skat. tostarp 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-60/00 *Carpenter* (*Recueil*, I-6279. lpp., 38. punkts), 2002. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-459/99 *MRAX* (*Recueil*, I-6591. lpp., 53. punkts), 2005. gada 14. aprīļa spriedumu lietā C-157/03 Komisija/Spānija (Krājums, I-2911. lpp., 26. punkts), 2006. gada 31. janvāra spriedumu lietā C-503/03 Komisija/Spānija (Krājums, I-1097. lpp., 41. punkts), 2006. gada 27. aprīļa spriedumu lietā C-441/02 Komisija/Vācija (Krājums, I-3449. lpp., 109. punkts) un 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-291/05 *Eind* (Krājums, I-10719. lpp., 44. punkts).

Vācija, Austrija un Komisija vienprātīgi uzskata, ka tas ir orderis soda izpildei Pamatlēmuma 4. panta 6. punkta izpratnē.

48. Jau tagad norādu, ka taisnība zināmā mērā ir visiem lietas dalībniekiem, jo *I.B.* tiks nodots Rumānijai, lai izpildītu sodu, kurš tāpēc, ka tika piespriests aizmuguriski, pamato lietas atkārtotu iztiesāšanu ar visām garantijām, kuru sākotnēji bija trūcis. Tomēr neuzskatu, ka *I.B.* apcietināšanai izsniegtais orderis obligāti būtu jākvalificē kā viens vai otrs. Drīzāk uzskatu, ka tāds orderis kā šajā lietā esošais ir piederīgs vienai vai otrai kategorijai atkarībā no konkrētā brīža un attiecīgās personas rīcības.

49. Apcietināšanas orderis, ar kuru izpilda aizmuguriski taisītu spriedumu, izsniegšanas valstī allaž tiks izsniegts kā orderis brīvības atņemšanas soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai. Apcietināšanas ordera starptautiskā rakstura dēļ šis apstāklis iestāsies bieži, un, to apzinoties, Pamatlēmumā 5. panta 1. punkta garantijas ir ietvertas tieši tādēļ, lai novērstu aizmuguriski pieņemto nolēmumu radīto tiesisko neaizsargātību. Apcietināšanas ordera izsniegšanas brīdī ir acīmredzams, ka izsniegšanas valsts to izsniedz, lai izpildītu sodu, un citādi nemaz nevar būt, jo vēl nav zināms nedz, vai attiecīgā persona iebildīs vai neiebildīs pret nodošanu, nedz vai tā lūgs lietu iztiesāt atkārtoti. Tas būs atkarīgs tieši no personas, kura, saņēmusi paziņojumu par orderi, varēs izmantot Pamatlēmuma 11. un 13. pantā paredzēto procedūru un tāpat varēs lūgt izpildes valsts tiesai parūpēties par minētā tiesību akta 3.–5. pantā paredzētajām garantijām, ja tā to jau nav izdarījusi.

50. No iepriekš izklāstītā ir redzams, ka apcietināšanas orderis, ar kuru apsūdzētajai personai ir ļauts tikt no jauna tiesātai izsniegšanas valstī, formāli ir orderis soda izpildei vai drošības līdzekļa piemērošanai, kurš brīdī, kad attiecīgā persona izsaka vēlmi tikt no jauna tiesāta, būtībā pārtop par orderi kriminālvajāšanai. Šīs pārvērtības iznākumā nedrīkst zust garantijas, kuras Pamatlēmumā ir paredzētas ikvienam, attiecībā uz kuru ir izsniegts apcietināšanas orderis. Gluži otrādi, minētā 5. panta 1. punkta, kurā tiek lūkots rast risinājumu aizmuguriski taisīto spriedumu problemātikai, darbības dēļ mainās apcietināšanas ordera forma, taču Savienības tiesībās attiecīgajai personai piešķirtās tiesības netiek skartas.

51. Tādēļ ierosinu Tiesai Pamatlēmuma 5. panta 3. punktu interpretēt tādējādi, ka Pamatlēmuma 5. panta 1. punktā paredzētajos apstākļos izpildes valstij ir ļauts soda izpildei vai drošības līdzekļa piemērošanai paredzēta ordera izpildīšanu pakārtot nosacījumam, ka izsniegšanas valstij jānodrošina, ka attiecīgā persona, kura ir izpildes valsts pilsonis vai tajā dzīvo, tiktu tajā nogādāta atpakaļ, lai attiecīgajā gadījumā tās teritorijā izciestu sodu vai viņai tiktu piemērots drošības līdzeklis, kas viņai ir piespriesti.

VI — Trešais un ceturtais prejudiciālais jautājums

52. Ievērojot iepriekšējā punktā izklāstītos argumentus, trešajam un ceturtajam jautājumam ir zudis priekšmets. Uz abiem pirmajiem jautājumiem manis piedāvāto atbildi uzskatu par pareizu, ne vien ievērojot Pamatlēmuma mērķus, bet arī to interpretējot atbilstoši pamattiesībām. Tādēļ uzskatu, ka pārējie *Cour constitutionnelle* uzdotie jautājumi nav jāiztirzā.

VII — Secinājumi

53. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *Cour constitutionnelle* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

"Pamatlēmuma 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Pamatlēmuma 5. panta 1. punktā paredzētajos apstākļos izpildes valstij ir ļauts soda izpildei vai drošības līdzekļa piemērošanai paredzētā ordera izpildīšanu pakārtot nosacījumam, ka izsniegšanas valstij jānodrošina, ka attiecīgā persona, kura ir izpildes valsts pilsonis vai tajā dzīvo, tiktu tajā nogādāta atpakaļ, lai attiecīgajā gadījumā tās teritorijā izciestu sodu vai viņai tiktu piemērots drošības līdzeklis, kas viņai ir piespriests."